

אל השפעת הפיחות על עתידה

צמודים לדולר, אלה הם חובות לסוכנות, חובות לבנק החק" לאות, וחובות של תקציב הפיתוח. לרוב הקיבוצים יש אמנם אשראי מסחרי דרך ארגוני הקניות של ארגון קיבוצי, אך זה למעשה לקיחה מכיס אחד והכנסת אותו כסף לכיס שני. מי שנדפק מכל הפיחות זה החקלאים. מצד אחד יש עלייה גדולה בהוצאות הייצור, כגון דלק שמחירו כבר עלה ומכונות למיניהן שאף אחד עוד לא יודע בכמה הן יעלו. מצד שני מבטיח שר האוצר שמחיר התוצר הגמור לא יעלה. המשחק המאורגן, דרכו אנו פועלים, הוא שלא יתן להעלות את המחיר ומה שיצא זה שיהיו יותר הוצאות על הרבה פחות הכנסה. כלומר, הרחחות של החקלאות עוד תקטן ויחד עמה תרד, כמובן, רמת החיים של החקלאים.

את הפיחות אנחנו מרגישים כבר כיום, ביחוד בכל מה שנוגע לענייני קניות. היום כשאתה קונה משהו, המחיר אינו נרשם, או שאתה אפילו יודע שאתה כבר קונה במחיר החדש. הסוחרים אינם נמנעים אמנם מלמכור, אך הם מבהירים לך שהם מתכננים לקבל את המחירים החדשים.

הטענה שלהם, שלא יהיה להם מספיק כסף לחדש את הסטוק. אבל למען האמת הכל עדיין מעורפל ואיש אינו יודע מה בדיוק יקרה, איפה, ומתי.

יצרן רהיטים: זה כמו שרשרת

אליהו נקש, בעל חנות רהיטים ברחוב הרצל 16, אחת מעשרות חנויות הרהיטים המפורזות ברחוב זה בתל-אביב. עובד בענף זה קרוב לחמש שנים והספיק לראות תנודות רבות של השוק עקב המפנה החדש שהתחולל.

מדנייות שלנו מבוססת קעת בעיקר על הריווקה שאנחנו לוקחים על עצמנו. כי כעת אי אפשר עדיין לדעת כלום. אם נכנס קונה ושואל על ספה או רהיט, אנחנו מציעים לו במחיר הישן. יש גם כאלה שלא מאמינים וחושבים שכבר דורשים יותר בייקר ולכן אנחנו

מעלית

דואגים להראות לו שגם בשבוע שעבר נמכרו רהיטים באותם המחירים.

כל זמן שיש לנו סחורות מהמלאי אנחנו מתכוונים למכור אותן במחיר הישן, כי גם אנחנו לא מעוניינים ליצור פאניקה. ולא רק בגלל זה, אלא שאנחנו גם תלויים בסוחרים שמספקים את העץ ומזרונים הגומי והם בעצמם עדיין לא יודעים מה יקרה. כמו שרשרת, אחד תלוי בשני.

הבנקאי: הון יזרום ארצה

אלכסנדר דורון (56), מזכיר בנק לאומי לישראל, תלמיד הרצליה ובית ספר לונדוני, עסק בניהול חברה בלונדון, החל לעסוק בבנקאות בבנק אנגלו-פלשטינה כמזכיר אישי של המנהל הכללי. נתמנה למזכיר הבנק ב-1938. כותב בכתב-עט לכלכלה.

כל מה שקשור להשפעת הפיחות, תלוי הרבה במה ואיך תפעל הממשלה. בבנקים עצמם לא נשתנה המודד לפיו הם פועלים. החולש האמיתי על האשראי הוא בנק ישראל והוא שקובע כמה כסף יכול להיכנס לשוק כאשראי בבנקאי. בשנה האחרונה, למשל, שינה הבנק שלוש פעמים את ההוראות שלו בקשר לאחוזי הכסף שמותר לבנק להלות מתוך הכסף שיש בקופה.

אשר לפיחות עצמו, הרי הוא רק חלק של תוכנית כלכלית כוללת של הממשלה. אם תהיה הממשלה איתנה כביצוע הן תוכניות שלה, ואם לא ינהג הקהל בבהלה, יש לקחת שהדבר יביא טובה למדינה.

אין לי ספק שכעת יתחיל לזרום ארצה כסף רב מחוץ לארץ להשקעות ולפקדונות. לדעתי הון זה יוכל להביא ברכה רבה לארץ. יש בקנדה ובבריטניה קבוצות ניכרות של משקיעים גדולים, שממש חיכו לראות מה יקרה; ועכשיו, עם הפיחות, הם עשויים להשקיע בשוק המקומי.

המשק, בדרך כלל, היה בנוי לקראת פיחות. כל מערכת ההיטלים והסובסידיות היתה למעשה מעין פיחות מוקדם של הלירה, כך שעכשיו רק הוסרו תמיכות אלה.

התעשיין: הפיחות יכביד על התעשייה

שמעון בזרנו, (52), יליד בולגריה שנמד בשווייץ. מנהל ושותף בבית החרושת למוצרי מזון עסיס. מראשי התאחדות בעליהתעשייה בישראל.

מכחינת המכירה בשוק, הפיחות לא השפיע כלל. המכירה שקטה יותר מכרגיל. כפי הנראה הקוחות לא יודעים עדיין מה לעשות.

קשה לומר מה ההשפעות של הפיחות על המיפעל עצמו. בתחילה חשבתי, אמנם, שהפיחות יבוא לטובת התעשייה, אך המסקנות הראשונות אינן מעידות על כך דווקא. מסקנות אלה מראות שהפיחות אינו כלל הקלה ליצוא, אלא אך יכביד עליו. כל חמרי הייצוא בהם משתמשים, כגון חמרי אריזה, יתייקרו ב-66 אחוזים לפי שער הפיחות. אך השער לייצוא עוד כה היה לפחות 2,65 לירות לדולר וברוב

של הכלכלה והישראלית

המקרים אף 2,80 לירות לדולר. הגידול בהפרש לטובת הייצוא יהיה אם כן קטן מאד בהשוואה לגידול במחירי הייבוא. הדברים אמורים בהוצאות הנמל, בהוצאות ההובלה הימית, ובביטוח — ככולם עלה המחיר בבת אחת ב-67 אחוז, ממש כשיעור הפיחות.

לדעתי היתה זו טעות פסיכולוגית חמורה מצידה של הממשלה להעלות ביום הראשון של הפיחות את מחירי הדלק ושירותי הנמל ולצטוד בכך בראש מעליהמחיריים.

מחירים

דעתי השלילית על הפיחות התחזקה, כשראיתי את הצעדים הראשונים של הממשלה מיד לאחר הפיחות: הגדלת התקציב, ובעיקר אי-ביטול המכס על חמרי-גלם. במקום להפחית את המכס עד לשיעור נורמלי, השאירו אותו בשיעור שאינו מתאים לפיחות וגרמו לכך שהפיחות אינו חלק, ובחלק מורצים תעשייתיים אלה הוא למעלה מ-3 לירות לדולר. מאוחר יותר, כאשר ראיתי שמטילים מסייתור על מחסנים ועודפי סחורות, נוכחתי בצדקת ספקותי אם ביצוע הפיחות היה אמנם מוצלח.

בצורה בו בוצע, עלול הפיחות להיות פרק חדש באינפי-לציה. קימת סכנה חמורה של עליית המחירים בגלל התייקרות חמרי-גלם.

סוכן הנסיעות: התיירות תגדל

ברנדט ויינברג (52), מנהל חברת גלוב טורס:

ענף הנסיעות והתיירות תהיה לפיחות השפעה רבה, ביחוד ישפיע הפיחות על המעמד הבינוני. זוג שרצה לצאת לאירופה באחיוון יצטרך לשלם עכשיו 400 לירות יותר במחיר כרטיס הטיסה. גם הלירות הדרושות כדי לקחתן, בהתאם להקצבת המטבע בסך של 150 דולר לאיש, יהיו רבות יותר ומחיר נסיעה כזאת יגדל בסך הכל בכ-600 לירות ישראליות — סכום נכבד מאד בחשבון הוצאותיה של כל משפחה נורמלית.

הדבר מורגש כבר יומיים לאחר הפיחות: יש אנשים שהתכוונו לנסוע הקיץ לטיול באירופה וביטלו את תכניתם, תיהם, מאחר שאין באפשרותם לעמוד בהוצאות. לפי דעתי הפיחות יצמצם את הנסיעה לחוץ-לארץ ב-25-20 אחוזים. לגבי התיירות יש עדיין אנדרלמוסיה רבה ולאיש לא ברור דבר. בעלי בתי-מלון רוצים להעלות מיד את המחירים ב-20 אחוזים. מלון שרתון, למשל, העלה מיד את מחירי הדיור עם הודעת הפיחות ב-40 אחוז. כעבור כמה שעות הוריד בחזרה בעשרים אחוז. וכך היה בכל ענף המלונאות בישראל: מבוכה ואי-חדאות.

מובילי התיירים מתכננים גם הם להעלות המחירים, בגלל התייקרות הבנוי והצמיגים, ב-10 אחוזים. כלומר, בעוד שפיחות הלירה היה צריך לתת 40 אחוזים לטובת התייר, ישארו למעשה בקושי 20 אחוזים לטובתו. וגם זאת רק בתנאי שהמחירים של כל המצרכים והשירותים האחרים לא יעלו. הנה, למשל, כבר היום דורשים את המחירים החדשים מתיירים שהחליפו את הדולרים שלהם ביום שישו בשער הישן.

גם הקונסוליות כבר ביצעו ההעלאות מעבר לתחומי ה-שער החדש. מחיר ויזה אנגלית קפץ מ-6,900 לירות הויזה ל-9,900 לירות הויזה.

ויזה איטלקית קפצה מ-8,85 לירות ל-14,70 לירות. אך את ההעלאה החמורה ביותר ביצעה דוקא הממשלה. את מס נמל-האחיה, שעמד מקודם על 2,50 לירות לנוסע, העלו בשדה התעופה ל-5 לירות. כלומר, לא ששינו רק שער הלירה, אלא ממש העלו את המחיר מ-1,16 דולר לאיש ל-1,70 דולר לאיש. עליה דוגמת זו תגרום לאינפלציה.

יבואן סרטים: זוהי דפיקה

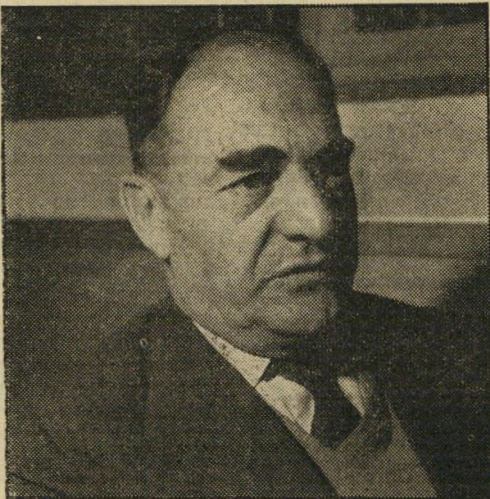
שמאל יצחקי, יבואן סרטים תל-אביבי בן 29, הוא אחד מעשרות בעלי חברות הייבוא וההפצה הקיימות בארץ. שמאל עצמו עוסק כשלוש שנים, הספיק בפרק זמן זה לייצב את עסקו בתחרות הקשה השוררת כיום בין חברות ייבוא הסרטים. הוא מייבא בעיקר סרטים אומנותיים, בין השאר מייבא שמאל את סרטיו של אינגמר ברגמן.

פיקה כזאת עוד לא היתה. יבואני הסרטים היו משלמים בהתחלה שתיים וחצי לירות על כל דולר והשער החדש מהווה הפסד נקי של 20 אחוז בערך ליבואנים. כי בחוץ לארץ לא רוצים להתחשב במהפכות שאשכול עושה כאן. אולי במשך הזמן, אחרי שנגלה התכתבות ממושכת, נוכל לסדר הנחות. אבל בינתיים נצטרך לשלם. גם בעלי בתי-הקולנוע לא יסכימו להעלות את התשלום עבור הסרט מבלי שיתנו להם להעלות את מחירי הכרטיסים.

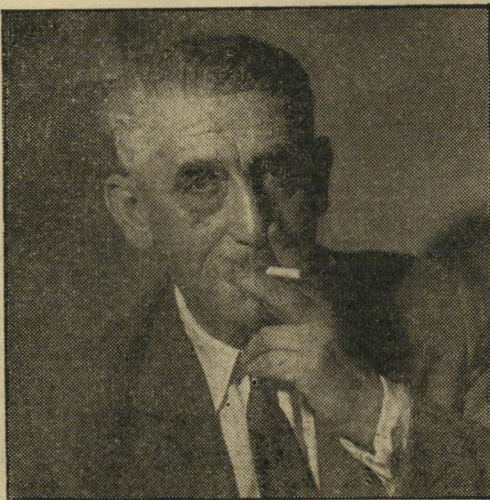
האבסורד הגדול ביותר נוצר במכס. מתברר שיבואנים שקיבלו מחוץ-לארץ סרטים וכבר שלמו בשבילם, אבל משום מה השאירו אותם עדיין במחסני המכס, יצטרכו כעת להוסיף חצי לירה לכל דולר שכבר שלמו. אחת לא נותנים להוציא את הסרט מהמכס. מילא, אני מבין אם יעשו סידור כזה לגבי חמרי-גלם, שעליהם הפחיתו את המכס. אבל על סרטים לא הפחיתו ומבקשים גם תוספת על אלה שנשארו במחסנים מלפני הורדת השערים. אין ספק שהדבר ישפיע על הענף, אלא שעדיין לא ברור אם זה יתבטא בצמצום היבוא או בהעלאות מחירי הכרטיסים.



בנקאי רורין
המשק בנוי לפיחות



תעשיין בזרנו
שנייה פסיכולוגית גסה



סוכן-נסיעות ויינברג
צעד חסור במלך אוויר



בורסאי הרצברג
העסקים הלכו חלק